

Część I. Komentarz do ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej

Ustawa z 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej

(t.j. Dz.U. z 2012 r. poz. 406; zm.: Dz.U. z 2014 r. poz. 423;
z 2015 r. poz. 337, poz. 1505)

Rozdział 1. Przepisy ogólne

Art. 1. [Definicja działalności kulturalnej]

1. Działalność kulturalna w rozumieniu niniejszej ustawy polega na tworzeniu, upowszechnianiu i ochronie kultury.
2. Państwo sprawuje mecenat nad działalnością kulturalną polegający na wspieraniu i promocji twórczości, edukacji i oświaty kulturalnej, działań i inicjatyw kulturalnych oraz opieki nad zabytkami.
3. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może wspierać finansowo, w ramach mecenatu państwa, realizację planowanych na dany rok zadań związanych z polityką kulturalną państwa, prowadzonych przez instytucje kultury i inne podmioty nienależące do sektora finansów publicznych.
4. Mecenat, o którym mowa w ust. 2 i 3, sprawują także organy jednostek samorządu terytorialnego w zakresie ich właściwości.

Powiązania z innymi przepisami:

- art. 6 ust. 1 Konstytucji RP,
- art. 5, 7a, 7b, 8, 9, 9a, 12, 28 DziałKultU,
- art. 2, 3 BibliotU,
- MuzeaU.

I. Pojęcie działalności kulturalnej

1. Za działalność kulturalną ustawa uznaje tworzenie, upowszechnianie oraz ochronę kultury (art. 1 ust. 1 DziałKultU). Definicja ta ma charakter dość ogólny, posługuje się bowiem niedookreślonym pojęciem „kultura”. Jakkolwiek uznaje się za nią materialną i umysłową działalność społeczeństw oraz jej wytwory czy całokształt materialnego i duchowego dorobku ludzkości wytworzonego w ogólnym rozwoju historycznym lub określonej epoce, to jednak kryterium uznania danego wytworu czy działania za przejaw kultury pozostaje nie tylko subiektywne, ale także relatywne i zmienne na przestrzeni

lat. Wydawać by się zatem mogło, że jedynym sposobem sprecyzowania pojęcia „kultura” użytego w art. 1 ust. 1 DziałKultU jest przyjęcie założenia konwencjonalnego. W jego świetle kulturą byłoby wszystko to, co społeczeństwo jako ogół uznaje za odpowiadające temu pojęciu. Koncepcja ta doprowadziłaby jednak do nieuznania za kulturę przedmiotów awangardowych czy kultury niszowej. Z tego względu skonkludować wypada, że nie sposób ustalić jednej, wyczerpującej definicji pojęcia „kultura”. Nie oznacza to jednak, że definicja przyjęta w art. 1 ust. 1 DziałKultU narusza wymogi zasady określoności (zob. o tej zasadzie: Proces prawotwórczy w świetle orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego. Wypowiedzi Trybunału Konstytucyjnego dotyczące zagadnień związanych z procesem legislacyjnym, Biuro Trybunału Konstytucyjnego, Warszawa 2014, s. 58–87). Przyjąć jedynie należy, że „kultura”, o której jest mowa w tym przepisie, ma charakter relatywny i o tym, czy uznamy dany przedmiot lub działanie za jej przejaw, decyduje spłot ocen powszechnych (kanon kultury) i specjalistycznych (awangarda kultury), odnoszonych do mniej lub bardziej sprecyzowanego miejsca i czasu. Sprawia to, że ta sama działalność może być uznana w pewnych sytuacjach za działalność kulturalną, a w innych nie (np. inaczej zostanie odebrane to samo krzesło stojące w korytarzu uczelni, a inaczej – w wyróżnionym miejscu centrum sztuki współczesnej).

W celu zniwelowania opisanej niedookreśloności pojęcia kultury czy działalności kulturalnej ustawodawca wiąże ją często w przepisach ustawy z działalnością prowadzoną w danej formie kojarzonej społecznie z kulturą (np. muzeum, biblioteka czy opera). Można zatem mówić, że działalność kulturalna w rozumieniu ustawy to działalność zinstytucjonalizowana.

2. W związku z regulacjami prawa podatkowego w orzecznictwie podkreśla się różnicę między działalnością kulturalną i działalnością związaną z kulturą (zob. np. wyr. NSA z 18.9.2015 r., II FSK 1942/13, CBOSA). Judykatura nie wskazuje jednak wyraźnych przesłanek rozgraniczenia obu tych sfer.

II. Celowy charakter działalności kulturalnej

3. Ustawowa definicja działalności kulturalnej wiąże to pojęcie z celem, w jakim ta działalność jest podejmowana i realizowana (zob. R. Golat, Podstawy prawa kultury, Poznań 2006, s. 21). Tworzenie kultury polega na działaniu prowadzącym do wytworzenia szeroko rozumianego dzieła, któremu przypisać można wartość kulturalną, oddziałującego na wrażenia jego odbiorcy. Upowszechnianie kultury jest z kolei działalnością mającą na celu zapoznanie z wytworem kultury jak największego grona odbiorców. Przez ochronę kultury należy rozumieć wszelkie działania prowadzące do zachowania wytworu kultury i utrzymania bądź wzmocnienia jego społecznej wartości.

III. Mecenasat kulturalny państwa

4. Zgodnie z art. 6 ust. 1 Konstytucji RP, Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu

polskiego, jego trwania i rozwoju. Realizację tej dyspozycji stanowi art. 1 ust. 2 DziałKultU, w myśl którego państwo sprawuje mecenat nad działalnością kulturalną polegający na wspieraniu i promocji twórczości, edukacji i oświaty kulturalnej, działań i inicjatyw kulturalnych oraz opieki nad zabytkami. Przez mecenat należy rozumieć **pomoc udzielaną artystom i pozostałym ludziom oraz instytucjom związanym z kulturą**. Wypada zauważyć, że kategoriyczny charakter przepisu nie pozostawia w tym zakresie uznania państwu, nakładając na jego organy obowiązek wspierania i promocji przywołanych w przepisie działań ze sfery kultury. Pomoc ta może następować w każdych prawnie dopuszczalnych formach, a zatem zarówno przez przekazanie środków finansowych, jak i podejmowanie czynności społeczno-organizatorskich czy wydawanie aktów normatywnych.

Komentowany przepis ma charakter dyrektywy kształtującej postępowanie organów. Nie jest jednak pozbawiony praktycznej treści normatywnej, gdyż determinuje np. kształt budżetu państwa, który musi uwzględniać środki finansowe na promocję i wspieranie tworzenia dorobku kulturalnego, edukowanie na jego temat, podejmowanie działań i inicjatyw kulturalnych czy prowadzenie opieki nad zabytkami. Artykuł 1 ust. 2 DziałKultU stanowi także podstawę do dokonywania czynności faktycznych przez organy państwa.

Przykład

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego objął swoim patronatem organizowany przez Stowarzyszenie Y. koncert chopinowski. Działanie Ministra jest legalne, gdyż wskazana czynność faktyczna stanowi realizację mecenatu państwa w wymiarze wskazanym w art. 1 ust. 2 DziałKultU.

5. Generalną podstawę kompetencyjną dla ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego do wspierania finansowo, w ramach mecenatu państwa, realizacji planowanych na dany rok zadań związanych z polityką kulturalną państwa, prowadzonych przez instytucje kultury i inne podmioty nienależące do sektora finansów publicznych stanowi art. 1 ust. 3 DziałKultU. Konkretyzacja tej normy następuje w dalszych przepisach ustawy. Warto zaznaczyć, że ustawowe zawężenie mecenatu wspomnianego ministra wyłącznie do zadań planowanych „na dany rok” jest zbędne. Działalność w sferze kultury wymaga bowiem wsparcia, w tym finansowego, o charakterze wieloletnim, a nie – jednorocznym. Należy także zwrócić uwagę, że w świetle komentowanego przepisu ustawodawca w równym stopniu uznaje za zasadne wsparcie mecenatem ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego zarówno podmiotów, których organizatorem są jednostki publiczne, jak i tych nienależących do sektora finansów publicznych.

IV. Mecenat kulturalny jednostek samorządu terytorialnego

6. Komentowany art. 1 ust. 4 DziałKultU wymaga także od jednostek samorządu terytorialnego, aby świadczyły pomoc polegającą na wspieraniu i promocji twórczości, edukacji i oświaty kulturalnej, działań i inicjatyw kulturalnych oraz opieki nad zabytkami,

w tym przez wspieranie finansowo, w ramach swojego mecenatu, realizacji planowanych na dany rok zadań związanych z polityką kulturalną danej jednostki samorządu terytorialnego, prowadzonych przez instytucje kultury i inne podmioty nienależące do sektora finansów publicznych na obszarze tej jednostki. Przepis ten tworzy zatem ogólną podstawę dla władczych i niewładczych działań organów jednostek samorządu terytorialnego, mających na celu wspieranie tworzenia, upowszechniania i ochrony kultury. Wymaga zatem przeznaczenia przez jednostkę samorządu terytorialnego odpowiednich środków finansowych i zasobów kadrowych na realizację tych działań.

Art. 2. [Formy organizacyjne działalności kulturalnej]

Formami organizacyjnymi działalności kulturalnej są w szczególności: teatry, opery, operetki, filharmonie, orkiestry, instytucje filmowe, kina, muzea, biblioteki, domy kultury, ogniska artystyczne, galerie sztuki oraz ośrodki badań i dokumentacji w różnych dziedzinach kultury.

Powiązania z innymi przepisami:

- BibliotU,
- MuzeaU,
- InstFilmU.

I. Katalog przykładowych form organizacyjnych działalności kulturalnej

1. Komentowany art. 2 DziałKultU zawiera przykładowy, otwarty katalog form organizacyjnych, w jakich może być prowadzona działalność kulturalna (por. wyr. NSA z 11.6.2015 r., I FSK 1988/13, CBOSA). Ustawodawca zaliczył do nich:

- 1) teatry;
- 2) opery;
- 3) operetki;
- 4) filharmonie;
- 5) orkiestry;
- 6) instytucje filmowe;
- 7) kina;
- 8) muzea;
- 9) biblioteki;
- 10) domy kultury;
- 11) ogniska artystyczne;
- 12) galerie sztuki oraz
- 13) ośrodki badań i dokumentacji w różnych dziedzinach kultury.

II. Definicje form działalności kulturalnej

2. Jak się wydaje, zdefiniowanie wskazanych przez ustawodawcę form powinno następować z uwzględnieniem ich znaczenia językowego, jeżeli nie ma definicji legalnej. Tym samym, przez:

- 1) teatr – należy rozumieć instytucję zajmującą się wystawianiem utworów scenicznych;
- 2) operę – należy rozumieć instytucję wystawiającą sceniczne dramaty muzyczne;
- 3) operetkę – należy rozumieć instytucję wystawiającą muzyczne utwory sceniczne o charakterze rozrywkowym;
- 4) filharmonię – należy rozumieć instytucję dysponującą stałym zespołem instrumentalistów i śpiewaków, organizującą koncerty muzyki poważnej;
- 5) orkiestrę – należy rozumieć wieloosobowy zespół instrumentalny, grający pod kierownictwem dyrygenta;
- 6) instytucję filmową – należy rozumieć, stosownie do art. 17 InstFilmU, instytucję powołaną do produkcji i opracowywania filmów, ewentualnie instytucję prowadzącą działalność w zakresie promocji oraz upowszechniania filmu i kultury filmowej (utworów artystycznych polegających na serii następujących po sobie obrazów z dźwiękiem lub bez dźwięku, wyrażających określone treści, utrwalonych na nośniku wywołującym wrażenie ruchu);
- 7) kino – należy rozumieć instytucję, w której prowadzone są projekcje filmów na dużym ekranie;
- 8) muzeum – należy rozumieć, stosownie do art. 1 MuzeaU, jednostkę organizacyjną nienastawioną na osiągnięcie zysku, której celem jest gromadzenie i trwała ochrona dóbr naturalnego i kulturalnego dziedzictwa ludzkości o charakterze materialnym i niematerialnym, informowanie o wartościach i treściach gromadzonych zbiorów, upowszechnianie podstawowych wartości historii, nauki i kultury polskiej oraz światowej, kształtowanie wrażliwości poznawczej i estetycznej oraz umożliwianie korzystania ze zgromadzonych zbiorów;
- 9) bibliotekę – należy rozumieć instytucję powołaną do gromadzenia i udostępniania księgozbiorów;
- 10) dom kultury – należy rozumieć instytucję animującą kulturę przez zarządzanie infrastrukturą kulturalno-rozrywkową w postaci czytelni, sal kinowych, świetlic, instrumentów itp.;
- 11) ognisko artystyczne – należy rozumieć placówkę umożliwiającą rozwijanie zainteresowań i uzdolnień artystycznych (zob. też art. 2 pkt 3b OświatU);
- 12) galerię sztuki – należy rozumieć instytucję zajmującą się ekspozycją dzieł artystycznych (sztuki);
- 13) ośrodek badań i dokumentacji – należy rozumieć instytucję zajmującą się badaniem i dokumentacją archiwalną w zakresie poszczególnych dziedzin kultury.

III. Pozaustawowe formy działalności kulturalnej

3. Poza przywołanymi przez ustawodawcę przykładami form, w których odbywa się działalność kulturalna, można wskazać też takie, jak np.:

- 1) mediateka (instytucja posiadająca i upowszechniająca zbiór druków, nagrań i materiałów multimedialnych);
- 2) pracownia malarska;
- 3) pracownia plastyczna;
- 4) salon literacki;
- 5) centrum sztuki cyfrowej.

Pewne dodatkowe formy wskazuje także sam ustawodawca w art. 11 ust. 2 DziałKultU: orkiestrę symfoniczną, orkiestrę kameralną, zespół pieśni i tańca, zespół chóralski. Nie ma zatem obowiązku ograniczania pojęcia działalności kulturalnej tylko do tej prowadzonej w formach wymienionych w art. 2 DziałKultU (por. wyr. NSA z 17.5.2011 r., II OSK 378/11, Legalis; wyr. NSA z 14.5.2015 r., I FSK 318/14, CBOSA). Powstawanie nowych form działalności kulturalnej i zanik dotychczasowych związany jest z naturalnym rozwojem społecznym i technologicznym. Trudno jednak przyjąć – za przywołanym wyżej orzeczeniem – że do form organizacyjnych działalności kulturalnej można zaliczyć jednorazową imprezę kulturalną, np. dożynki. Wydaje się bowiem – biorąc pod uwagę treść katalogu zamieszczonego w art. 2 DziałKultU – że kategoria ta obejmuje jedynie takie typy działalności kulturalnej, które mają zasadniczo charakter zinstytucjonalizowane i stały.

Art. 3. [Podmioty uprawnione do prowadzenia działalności kulturalnej]

1. Działalność kulturalną mogą prowadzić osoby prawne, osoby fizyczne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej.

2. Działalność kulturalna określona w art. 1 ust. 1 nie stanowi działalności gospodarczej w rozumieniu odrębnych przepisów.

3. Do działalności, o której mowa w ust. 1 i 2, w zakresie nieuregulowanym przepisami ustawy dotyczącymi organizowania i prowadzenia działalności kulturalnej oraz przepisami o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, stosuje się przepisy o prowadzeniu działalności gospodarczej.

Powiązania z innymi przepisami:

- PożPubWolontUMuzeaU,
- art. 2 SwobDziałGospU.

I. Uwagi ogólne

1. Komentowany art. 3 ust. 1 DziałKultU określa podmioty, które mogą prowadzić działalność kulturalną. Są nimi osoby prawne, osoby fizyczne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej.

II. Działalność kulturalna a działalność gospodarcza

2. Działalność polegająca na tworzeniu, upowszechnianiu i ochronie kultury, w rozumieniu DziałKultU, nie stanowi działalności gospodarczej, o której mowa w art. 2 SwobDziałGospU. Nie oznacza to jednak, że nie może ona mieć zarobkowego charakteru. Sformułowanie to ma jedynie taką konsekwencję, że wyłączone zostały w stosunku do podmiotów prowadzących działalność kulturalną – w zakresie wynikającym z art. 3 ust. 3 DziałKultU – prawne skutki prowadzenia działalności gospodarczej.

III. Działalność kulturalna a działalność pożytku publicznego i wolontariat

3. Przepisem dookreślającym system prawa regulującego działalność w sferze kulturalnej jest art. 3 ust. 3 DziałKultU. Wskazuje on, że w **pierwszej kolejności należy do działalności polegającej na tworzeniu, upowszechnianiu i ochronie kultury stosować przepisy komentowanej ustawy, a w dalszej – przepisy PożPubWolontU**. Działalność kulturalna może bowiem pokrywać się z działalnością pożytku publicznego. Jeżeli oba te akty nie pozwolą ustalić właściwej treści normy prawnej, wówczas należy stosować przepisy SwobDziałGospU. Ostatnia norma znajduje w szczególności zastosowanie do działalności kulturalnej, która nie jest uregulowana komentowaną ustawą. Chodzi tu w pierwszej kolejności o działalność kulturalną prowadzoną przez podmioty inne niż instytucje kultury. Ma ona materialnie charakter działalności gospodarczej (zob. wyr. WSA w Gdańsku z 12.12.2012 r., I SA/Gd 1039/12, Legalis). Działalnością tego typu może być np. działalność wydawnicza (zob. *R. Golat*, Podstawy prawa kultury, s. 25). Zdaniem *R. Golata*, działalność kulturalną o charakterze działalności gospodarczej mogą też ubocznie prowadzić same instytucje kultury (zob. *R. Golat*, Podstawy prawa kultury, s. 26), jednak – jak wspomniano – wówczas nie stosuje się SwobDziałGospU w zakresie, w którym odmiennie dane kwestie regulują DziałKultU lub PożPubWolontU.

Art. 4. [Działalność kulturalna jako niepodstawowy cel statutowy]

1. Osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, których podstawowym celem statutowym nie jest prowadzenie działalności kulturalnej, mogą prowadzić taką działalność w szczególności w formie klubów, świetlic, domów kultury i bibliotek.

2. Koszty prowadzenia działalności kulturalnej, o której mowa w ust. 1, w tym wynagrodzenia dla pracowników, wraz ze składką na ubezpieczenie społeczne, i inne wydatki z tytułu zatrudniania pracowników obciążają koszty działalności podstawowej.

Powiązania z innymi przepisami:

- art. 17 ust. 1 pkt 4 PDOPrU,
- art. 43 ust. 1 pkt 33 lit. a VATU.

I. Uwagi ogólne

1. Komentowany przepis określa formy, w jakich może być prowadzona działalność polegająca na tworzeniu, upowszechnianiu i ochronie kultury przez osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, dla których taka działalność nie jest podstawowym celem statutowym. Formami tymi są w szczególności kluby, świetlice, domy kultury i biblioteki. Artykuł 4 ust. 1 DziałKultU zawiera katalog otwarty. Dopuszczalne jest więc prowadzenie jako działalności dodatkowej działalności kulturalnej także w innych formach organizacyjnych, w tym także zbliżonych do tych, o których mowa w art. 2 DziałKultU.

II. Formy działalności kulturalnej niebędącej celem podstawowym organizatora

2. Przez klub rozumieć należy miejsce, w którym realizowana jest działalność kulturalna o charakterze rozrywkowym. Świetlicą jest z kolei placówka organizująca zajęcia rozrywkowe, np. kursy tańca. Przez dom kultury należy rozumieć budynek mieszczący lokale kulturalno-rozrywkowe, jak czytelnia czy sala kinowa. Biblioteką jest zaś placówka powołana do gromadzenia i udostępniania księgozbiorów. Formy te są tworzone przy zakładach pracy, sanatoriach, ośrodkach wypoczynkowych, szpitalach itd.

Na gruncie przykładowego wyliczenia ustawodawcy dochodzi się do wniosku, że wskazane formy działalności kulturalnej podejmowane przez osoby prawne oraz jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, których podstawowym celem statutowym nie jest prowadzenie działalności kulturalnej, mają wspólny mianownik w postaci albo zapewnienia rozrywki, albo rozwijania i upowszechniania zainteresowań kulturalnych odbiorcom ich pozostałej działalności.

III. Koszty prowadzenia działalności kulturalnej a obciążenia podatkowe

3. Zastrzeżenie wyrażone w art. 4 ust. 2 DziałKultU ma istotne znaczenie na gruncie prawa podatkowego. W myśl tego przepisu, koszty prowadzenia działalności kulturalnej

– dla podmiotów, dla których nie jest to działalność podstawowa – w tym wynagrodzenia dla pracowników, wraz ze składką na ubezpieczenie społeczne, i inne wydatki z tytułu zatrudniania pracowników obciążają koszty działalności podstawowej. Jak zaś zauważył NSA w wyroku z 8.8.1997 r. (I SA/Po 242/97, Legalis), koszty działalności podstawowej, o której mowa w komentowanym art. 4 ust. 2 DziałKultU, nie są tym samym, co koszty uzyskania przychodu w rozumieniu art. 15 ust. 1 PDOPrU.

Należy jednak zaznaczyć, że jeżeli jednym z celów niepodstawowych określonych w statucie (akcie prawnym określającym funkcjonowanie) osoby prawnej jest działalność kulturalna prowadzona w formie określonej w art. 4 ust. 1 DziałKultU, to wówczas dochody tej osoby w części przeznaczonej bezpośrednio na ów cel są zwolnione od podatku, stosownie do art. 17 ust. 1 pkt 4 PDOPrU.

4. Instytucje, dla których celem podstawowym nie jest prowadzenie działalności kulturalnej, nawet jeśli taką prowadzą, nie są instytucjami o charakterze kulturalnym w rozumieniu art. 43 ust. 1 pkt 33 lit. a VATU (zob. wyr. WSA w Warszawie z 11.7.2012 r., III SA/Wa 2797/11, Legalis).

Art. 5. [Dotacje na działalność kulturalną]

1. Podmioty prowadzące działalność kulturalną na zasadach określonych w art. 3 mogą otrzymywać dotacje celowe na realizację zadań państwowych.

2. Organizacje pozarządowe prowadzące działalność kulturalną mogą otrzymywać dotacje celowe z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, na zadania objęte mecenatem państwa, w tym dotacje celowe na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji.

Powiązania z innymi przepisami:

- art. 9a, 28 DziałKultU.

I. Społeczne znaczenie finansowania działalności kulturalnej ze środków publicznych

1. Jak trafnie spostrzega *J. Przybylska*, „działalność kulturalna należy niewątpliwie do tych dziedzin, które wymagają pomocy finansowej ze strony państwa i samorządu terytorialnego. W warunkach gospodarki rynkowej instytucje świadczące usługi kulturalne nie są w stanie sprawnie funkcjonować bez wsparcia władz publicznych” (por. *J. Przybylska*, Bezpośrednie finansowanie działalności kulturalnej ze środków publicznych, Sam. Ter. 2004, Nr 9, s. 27).

Wartość dóbr kultury wykracza poza ich ocenę dokonywaną metodami rynkowymi – nie jest ona prostą sumą indywidualnych preferencji członków określonej społeczności. Nie

zamyka ona się także np. w wartości sprzedanych na dane wydarzenie biletów. Fakt funkcjonowania w danym mieście instytucji kultury przekłada się bowiem również na prestiż i wizerunek tej miejscowości oraz dumę jej mieszkańców czy państwa, jak również panujący klimat społeczny. Istnienie muzeów czy bibliotek ma wreszcie istotne znaczenie dla tożsamości narodowej, regionalnej i lokalnej. Są to jednak korzyści trudne do precyzyjnego ujęcia w kategoriach finansowych (podobnie *J. Przybylska*, Bezpośrednie finansowanie działalności kulturalnej, s. 17–18). Powyższe względy przemawiają za udzielaniem znacznego wsparcia finansowego z budżetu państwa dla sfery kultury, gdyż dochody uzyskiwane przez podmioty prowadzące działalność kulturalną są mniejsze niż wartość społeczna tej działalności. Zarazem środki te pozwalają zrealizować wskazaną w art. 6 ust. 1 Konstytucji RP zasadę równego dostępu do dóbr kultury.

II. Podmioty uprawnione do otrzymywania dotacji, o których mowa w art. 5 ust. 1 DziałKultU

2. Komentowany przepis wprowadza możliwość przyznawania dotacji celowych podmiotom prowadzącym działalność kulturalną, a zatem wszystkim osobom fizycznym, osobom prawnym i jednostkom organizacyjnym nieposiadającym osobowości prawnej, które zajmują się tworzeniem, upowszechnieniem i ochroną kultury. Przyznawanie dotacji jest możliwe więc także w stosunku do podmiotów, które nie mają statusu instytucji kultury (por. *J. Przybylska*, Bezpośrednie finansowanie działalności kulturalnej, s. 21). Dotyczy to np. prowadzenia działalności kulturalnej przez osoby prywatne w postaci klubów książki, salonów literackich, teatrów, kin, muzeów, gabinetów kultury itd.

Dotacje celowe służą sfinansowaniu zadania publicznego cedowanego na beneficjenta bądź dofinansowaniu działalności beneficjenta istotnej dla realizacji zadań publicznych dotującego organu administracji (zob. *M. Winiarz*, Udzielanie dotacji z budżetów samorządów, Warszawa 2006, s. 16–17). Ustawodawca określił, że przedmiotem dotacji celowych, o których mowa w komentowanym przepisie, może być jedynie realizacja zadań państwowych.

III. Pojęcie zadań państwowych

3. **Przez zadania państwowe, o których mowa w przepisie, należy rozumieć zadania istotne z punktu widzenia całego państwa, a jednocześnie nieobjęte w sposób wyłączny zadaniami jednostek samorządu terytorialnego.** Innymi słowy, chodzi tu o zadania o walorze ogólnokrajowym, które zostały przypisane przez prawo organom administracji rządowej oraz państwowej niebędącej administracją rządową i samorządową. Nie ma jednak podstaw do przyjmowania, że przepis ten traktuje wyłącznie o zadaniach realizowanych w skali ogólnopolskiej. Sensem sformułowania użytego przez ustawodawcę jest bowiem wskazanie nie tyle przestrzennego zakresu dofinansowywanych zadań, ile ich znaczenia. Istotne mogą zatem być także zadania z zakresu kultury odnoszące się wyłącznie do sfery lokalnej, jeśli wpisują się w politykę kulturalną państwa.

IV. Podmiot uprawniony do przyznawania dotacji, o których mowa w art. 5 ust. 1 DziałKultU

4. Komentowany przepis nie wskazuje podmiotu uprawnionego do przyznawania dotacji, o których w nim mowa. Jego ustalenie jest jednak możliwe na podstawie zastosowanego określenia zadań podlegających finansowaniu w drodze wspomnianych dotacji. Zadania państwowe rozumiane jako te sprawy, które zostały przypisane przez prawo administracji rządowej i administracji państwowej niebędącej administracją rządową ani samorządową, są zasadniczo finansowane z budżetu państwa przez podmioty funkcjonujące w wymienionych segmentach administracji (por. *J. Przybylska*, Bezpośrednie finansowanie działalności kulturalnej, s. 21). Można więc uznać, że uprawnione do przyznawania dotacji na podstawie komentowanego przepisu są wszystkie te podmioty, które mieszczą się we wspomnianej kategorii, są dysponentami części budżetowej, a ich ustawowy zakres zadań obejmuje wspieranie działalności kulturalnej o znaczeniu ogólnopaństwowym. Oczywistym przykładem takiego podmiotu jest minister właściwy do spraw kultury. W takim ujęciu przyznawanie dotacji na podstawie komentowanego przepisu odbywałoby się w trybie przewidzianym przez art. 150 FinPubU (na podstawie umowy). Dotacje te mieszczą się w kategorii, o której mowa w art. 127 ust. 1 pkt 1 lit. b FinPubU.

V. Dotacje dla organizacji pozarządowych

5. W literaturze przedmiotu podkreśla się, że **dotacja jest podstawowym instrumentem realizacji mecenatu państwa** (zob. *J. Przybylska*, Bezpośrednie finansowanie działalności kulturalnej, s. 17). Regulacja ujęta w ust. 3 komentowanego przepisu stwarza podstawy do przyznawania dotacji celowych z budżetu państwa na realizację zadań objętych mecenatem państwa, a realizowanych przez organizacje pozarządowe prowadzące działalność kulturalną. Dotyczy to w szczególności wspierania finansowego realizowanych przez te organizacje inwestycji. Jak wynika z treści przepisu, **wysokość tego wsparcia może pokrywać nawet wszystkie koszty inwestycji związanej z prowadzeniem działalności kulturalnej**.

Zakres zadań objętych mecenatem państwa, na które może być przyznana dotacja organizacjom pozarządowym, szczegółowy tryb składania wniosków o udzielenie dotacji oraz ich przekazywania i rozliczania – zostały unormowane w MecenatPaństwR, wydanym na podstawie art. 9a DziałKultU.

Art. 6. (uchylony)